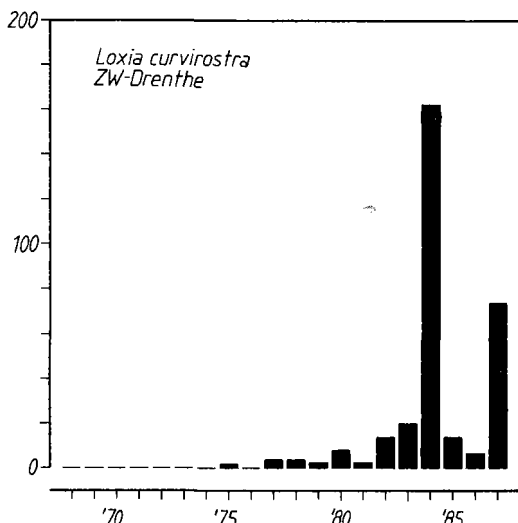

Kruisbekken tellen voor het te laat is!

Het moet wel gek lopen wil 1988 geen record-broedseizoen voor Kruisbekken worden. De wintergroepen zijn eind december 1987 en begin januari 1988 begonnen uit elkaar te vallen, de vrouwtjes zijn druk aan het foerageren en worden begeleid door hun partner. De mannetjes zitten in volle pracht in de toppen van de bomen te kwelen, onderwijl hun wijfje nauwlettend in de gaten houdend. De felle uitval naar buurparen zijn indicatief voor een gevorderde territoriumbinding. Gewoonlijk zijn de eerste copulaties dan niet ver weg (en dus ook de eieren niet). In ZW-Drenthe werden zelfs al vogels gezien die met nestmateriaal in dennekruinen verdwenen. Als deze gedragingen niet op broeden wijzen... Hoewel Kruisbekken bekend staan als vroege broeders, is een broedbegin in januari in Nederland bepaald ongebruikelijk.

Om het allemaal nog aantrekkelijker te maken, suggereren de voorlopige inventarisatieresultaten grote aantallen broedparen. En dat niet alleen in de bekende bolwerken als Drenthe en de Veluwe, maar zelfs in Zuid-Limburg (waar weinig naaldbout voorkomt en tot voor kort Kruisbekken zeldzame broedvogels waren). Enkele dagen rondflitsen in ZW-Drenthe (3500 ha bos) leverde half januari al zo'n 60 territoria op. De ervaring leert dat het totaal dan beslist hoger zal uitvallen, zodat 1988 mogelijk één van de kruisbekrijkste jaren zal worden sinds de eerste broedvogels hier werden gesignaleerd. Een zelfde beeld geeft de Veluwe te zien, terwijl in 1000 ha

Aantallen broedparen van de Kruisbek op de ZW-Veluwe, 1968-87

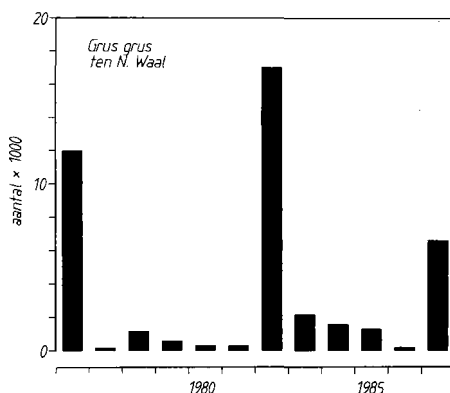
Zuidlimburgse hellingbossen al 17 zangposten werden ingetekend. Het is zeker niet zo dat elke stukje naaldbos wordt opgefleurd door Kruisbekken: in Drenthe en op de Veluwe zijn vooral de oudere, meer gebroken dennenbossen favoriet, in Zuid-Limburg vooral oude sparrenbossen. Maar ook dat is geen wet van Meden en Perzen.

Arend van Dijk, Fred Hastings, Rob G. Bijlsma

Veel Kraanvogels in najaar 1987

Benoorden de Waal werden in het najaar van 1987 veel overtrekkende en een klein aantal pleisterende Kraanvogels waargenomen, in totaal 6747 exemplaren verdeeld over 119 groepen (gemiddelde groepsgrootte 57). Een paar fikse groepen met meer dan 300 vogels hebben er voor gezorgd dat het groepsgemiddelde vrij hoog kwam te liggen. De gemiddelde groepsgrootte over 1976-87 bedroeg in bovengenoemd gebied 35 exemplaren.

De najaarstrek van 1987 zette in met een melding op 27 september en vond daarna plaats in twee golven. De eerste golf Kraanvogels kwam voorbij in de periode 25

Aantallen gemelde Kraanvogels gedurende de najaarstrek, 1976-87

oktober-6 november. Er werden toen 1278 exemplaren verdeeld over 44 groepen waargenomen. De meeste waarnemingen uit deze periode werden gedaan in de Achterhoek. Vogels die door een stevige oostelijke bries van de gebruikelijke trekbaan verdriefften (smallfronttrek!), werden zelfs in het westen van Nederland aangetroffen; meldingen kwamen binnen uit Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Overijssel en Zuidelijk Flevoland. Het deed eventjes denken aan de massale verdrijving in het najaar van 1982, toen overal in Nederland Kraanvogels werden gezien.

De tweede golf, waarin tevens de top van de najaarstrek viel, vond plaats in de periode 10-14 november, bijna aansluitend op de eerste golf. Een totaal van 59 groepen zorgden voor maar liefst 4876 Kraanvogels. De topdag in 1987 was 14 november met 1849 exemplaren. De waarnemingen beperkten zich voornamelijk tot Twente en de Achterhoek.

Verspreid over de derde en vierde week van november werden 361 exemplaren gemeld. In december werden nog 82 exemplaren gezien, met 13 december als laatste datum. Het aantal pleisterende Kraanvogels bedroeg 474 exemplaren. Kleine groepen pleisterden in Zuidelijk Flevoland, bij Nijmegen, Alburgen en Haaksbergen. Bij Doetinchem, Vriezenveen en Winterswijk verbleven gedurende één of enkele dagen tientallen Kraanvogels met een maximum van 119 bij Winterswijk.

Henk Wessels